

ter v deželnem zboru zatajili svoj slovenski jezik. Vse to izdajalsko delo bi naj storili poslanci, da lahko osrečijo učiteljstvo s tremi milijoni in novimi davki. — Ne učiteljskemu stanu, ampak liberalnemu štajerskemu učiteljstvu kličemo: Fej vam, podle, podkupljive duše! Niste vredne, da sije solnce božje na take iškarjote! — Sedaj tudi vemo, zakaj liberalna stranka tako zahrbtno nastopa proti obstrukciji. Ker se nahaja v tej izdajalski, efialtski družbi.

Na te insulte klerikalne strasti nam piše odlični štajerski tovariš:

Tako torej piše klerikalno glasilo proti slovenskim štajerskim učiteljem sedaj, ko se bliža nova volitev enega poslanca za državni zbor v okrajih Gornji grad—Slovenji gradec—Šoštanj—Marenberg—Arvež. — Že 35 let prebijam slovenske časopise vseh barv in strank, toda še nikoli nisem bral takih inenakih napadov na slovenske učitelje. Ubogo slovensko ljudstvo mora zdiljati proti učiteljstvu, kadar bere take časopise! — Bogme, to je lepa izobrazba za našega kmeta in njegove otroke! — Učitelji, ki se ubijamo dan za dnevom s slovensko mladino, da jo privedemo na pot poštenosti in napredka, smo kar čez noč „podle, podkupljive duše, iškarjote, ki nismo vredni, da božje solnce na nas sije!“ — Glej, slovenski kmet! Pobij in uniči te izdajalce, te ničvredneže, te škodljivce, kakor pokončavaš največjega sovražnika kmetijstva — rjavega hrošča! — Dolžnost naša je odbijati take javne napade tudi javno, zato naj vse štajersko slovensko učiteljstvo vloži tožbo po deželnem poslancu dr. Vekoslavu Kukovu, oziroma po odvorniku, ki ga določi obrambni odsek, in to tožbo vodimo vsi kot en moč za svojo v javnem glasilu slovenskih klerikalcev napadeno čast! Zmaga bo gotovo naša, ker porotno sodišče v Mariboru ne mora braniti našo čast proti našim nasprotnikom! — Te akcije naj se **tako** loti vodstvo „Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem!“ — Bomo že klerikalce naučili kozjih molitvic!

Učiteljski vestnik.

Počitniško delo slov. učiteljskega.

Poroča Branistan.

Poteka leto in dan od prvega slovenskega učiteljskega shoda v Ljubljani. S polno zavestjo, da smo velik del zahtev, ki so bile izražene v resolucijah, sprejetih na tem shodu, izpolnili, pričakujemo, da dobro završimo svoje delo za tekoče šolsko leto.

Da se ni dalo o posameznih problemih in vprašanjih v enem letu in na tako tesno odmerjenem prostoru obširno razpravljati, tovariši in tovarišice, to lahko sami uvidite. Primorani smo bili dajati vam le migljaje, kazati vam le pot in smeri, v katerih se gibljete, in čestokrat dati le iniciativo za kako stvar, ki se vam v življenju pokaže kot neobhodna potreba. Da nas pri našem delu ni vodila politična strast ali fanatizem in da so bila naša navodila prava, to izpričevalo so nam dali najbolj naši načelni nasprotniki, ki se niso upali našega dela kritikovati, dasi sicer tako radi kritikujejo vsako kulturno delo in stremljenje v naprednem smislu. Upamo, da so posamezna navodila padla na rodovitna tla in so kakor seme, ki vsklije in rodi bogato klasje, ki bo značilo za naš stan, narod in človeštvo visoko vrednost. Hočemo niti vreden član človeške družbe, ki ima razvite vse svoje sposobnosti, moči in sile in z njimi izpolnjuje naloge, ki mu jih daje moralna sila in dolžnost kot izobraženemu človeku. Le v najtrdejših potezah smo vam očrtali smeri stremljenja, nismo se pa mogli podrobneje in obširneje baviti s posameznimi problemi in vprašanji, ker nismo še toliko razviti, da bi razpolagali s posebnim glasilom, ki si bi z njim vzgajali dober učiteljski naraščaj v vseh ozirih.

To a kakor so naši stanovski predniki s skromnimi sredstvi ustvarili za nas nekaj ogromnega, tako izkušajmo tudi mi s skromnimi sredstvi ustvariti za bodočnost nekaj velikega. Zatorej nam je pa postaviti prvi pogoj temu velikemu, in t. j. dober, trden temelj, na katerem bomo zidali veliko poslopje zase. Potreba nam je vsestranske splošne naobrazbe, ki bodi trden temelj smeri, v katerih daljni perspektivi vidimo svojo bodočnost. Koncem precej dolge, s trnjem porastene poti vidimo bodočnost in ta bodočnost — je slovenska.

Časa, ki bomo iz nje pili moč, da premagamo vse zapreke na svojem potu, nam bo pa naš za to pripravljen in utrjen intelekt, na drugi strani pa — naša stanovska zavest.

Toda temelju, ki si ga je storil posameznik za bodočnost, se pridružuje še drugi širši temelj, na katerem vidimo stališče slovenske bodočnosti, to je temelj, ki je trdnější od moči nasilja in ki bo strl ves pritisk nasilnikov — namreč temelj socialni in temelj demokratski.

Ker pojmuje moč duha časa in smo prepričani, da so naše smeri prave, se hočemo drugo šolsko leto razviti po zgoraj označenih načelih in bomo tudi korakali v tej smeri. Razširili bomo svoj program za stopnjo višje in upamo, da pridemo v doglednem času do svojih smotrov.

Začrtana je glavna smer naše poti za naprej in dobro je, da se ozremo tudi nekoliko nazaj. Socialne razmere in dijaško življenje naših učiteljskih sta zadobili že dokaj drugo obliko, a to naj nam nikakor ne bo povod k zopetni počasni otropelosti, ker so se že močnejši kulturni toki ustavili in izgubili popolnoma svojo moč, ker jih niso izkušali jačiti vedno z novo močjo in jih niso zopet in zopet krepili in dvigali. Dvignimo tam, kjer vidimo, da pada; pospešimo tam, kjer vidimo, da napreduje! Nikdar pa ne prenehajmo z bojem zoper malomarnost in brezbrzičnost, ker te je povsod dovolj in jo je zatreči v kali, a nikdar ne pozabimo stare resnice: Kdor se hoče bojevati proti brezbrzičnosti, malomarnosti in nedelavnosti, mora korakati sam ter ne sme pričakovati od nobene strani kake podpore ali vsaj opore!

Celovec, Gorica, Maribor, Ljubljana! Tovarišice, tovariši! Če izgovarjamo te besede, menimo, da smo že prebili boj separatizma in vrhovne oblasti in da že živimo in hočemo živeti vsaj učitelji med seboj po načelih enakosti, bratstva in svobode. Smo Slovenci in smo učitelji, in ravno zato, ker smo vsi slovenski učitelji, se zavedamo, da so nam smotri skupni, pot in sredstva ista, zato nečemo poznati ne Korošca ne Kranjca Štajerca ne Primorca. Separira se le oni, ki se ne zaveda sebe in ne spoznava, da so naši smotri skupni. Toda ne le učiteljstvo! Že učiteljski naraščaj se mora poznati med seboj in mora gojiti skupnost. Ne le bodoči stan, nešteto skupnega je dobili tu, in vsaka najmanjša skupna zadeva nam dan za dnem očividneje kaže, da bi bilo potreba tesne zveze vseh slovenskih učiteljskih skupin, združitve in vezi, ki bi nam omogočala skupno postopanje za skupne interese. Resnim smerem se bi pridružili resni ljudje, in tudi tovarišice bi korakale z nami v skupnih zadevah. Prvi pogoj za boj zoper separatizem je pa složno skupno delovanje na posameznih zavodih, da ne bo tovariš četrtletnik visoko gledal tovariša prvoletnika, temveč mu bo prijateljski vodnik in svetovalc v vseh potrebnih vprašanjih, ki zadevajo življenje slovenskega učiteljskega. Z geslom tovarištva stopajmo v demokratsko dobo!

„Učiteljski vestnik“ je odprt vsakomur, zato ni naša krivda, če je kdo pogršel poročil in navodil s posebnim ozirom na učiteljski naraščaj posameznega kraja. Da bo pa v bodoče boljše in popolnejše, je to naloga našega naraščaja, ki izide letos iz učiteljskega, deloma mlajšega učiteljstva (s posebnim ozirom na one, ki službujejo v bližini kraja, kjer so učiteljske), da ti zasledujejo učiteljsko gibanje, dajejo informacije in navodila ter sodelujejo pri naših stremljenjih v „Učiteljskem vestniku“. Programa menda ni potreba sedaj črtati, ker ni tu na mestu in ker to itak izvršimo začetkom prihodnjega leta.

Vkolikor lahko poročamo o splošnem napredovanju učiteljskega naraščaja in njega okolščin, nam je kot prvi vesel pojav zaznamovati premestitev učiteljske iz Kopra v Gorico. Koliko so za svojo duševnost s tem učiteljski pridobili ali izgubili, o tem bi nam bilo težko poročati, ker je to odvisno od tega, kako znajo priliko in okolico ceniti in izrabljati, drugi pa nismo o vsem tako natanko informirani, da bi napredek lahko primerjali ali ga pokazali s statistiko. V splošnem, kar se tiče ženskega in moškega goriškega naraščaja, lahko rečemo, da se bodo rekrutovale vedno boljše in delavnejše moči iz tega kraja in so prvi znaki temu prehodu že vidni. Stališče, ki ga zavzemajo tu naše tovarišice in naši tovariši, je še zadovoljivo, ugodno. Povsem drugače se godi našim koroškim tovarišem v Celovcu. Njih stališče je mučno, da ne rečemo naravnost obupno. Boriti se morajo z največjimi težavami za vsak košček izobrazbe, da, tem huje za svoja prava. O njih gmohtnem položaju in splošno o gmohtnem vprašanju slovenskega učiteljskega niti ne govorimo, ker se tega vprašanja nečemo lotiti toliko časa, da ga na podlagi konkretnih predlogov in virov lahko prično reševati pozitivno. Pač so podjetja in posamezniki, ki z vrnemo podpirajo slovenske učiteljske, toda vse to le po slučajih, in jasen položaj bi tudi to vprašanje lahko sistematično uredil. — Pa bodi jim priznana njih žilavost, ker so v takih razmerah, kakršne so nam deloma že znane po javnosti o zatiranju slovenskega učiteljstva na Koroškem — tako vztrajni in trdni. Ne kličemo tu najširše javnosti na pomoč, kakor je to običajno za reševanje „tožnega Korotana“, ker je to le puhla fraza, ki izganja vedno in vedno v nič — mi se pa lahko zanašamo le nase.

Za stopnjo boljše se godi tovarišem v Mariboru. Njih povoljno življenje ne zahteva le malo odpora, in povsem z zanimanjem in veseljem smo čitali poročila zborovanj društev na Štajerskem, iz katerih smo razvideli, da se učiteljstvo slovenskega Štajerja tudi intenzivno

zanima za svoj naraščaj in ga na podlagi svojih društev podpira. O tem bi imeli poročati tudi pri Goriškem, dasi se nismo informirali, v koliko so se realizovali vsi tozadevni načrti. Manj zadovoljivi pa moramo biti v tem vprašanju na Kranjskem. Občudovali smo tovariše v Mariboru, da si spravijo vkup diletantski oder. Kar se pa tiče čistega dobička, stojimo na stališču, da bi bilo prav umestno, si zbirati pod pokroviteljstvom kateregakoli učiteljskega društva svoj — učiteljski fond. Več o delovanju tamošnjih tovarišev morebiti drugo leto.

Dasi smo prej z nekim sarkazmom zavrnil vso veljavo kranjskega učiteljsko-društvenega življenja, vendar tudi tu nudi učiteljstvo svojemu naraščaju nekaj udobnosti. Preden preidemo k pobrotnostim, naj omenimo predavanja, ki so se uveljavila na ljubljanskem moškem učiteljskem in ki smo o njih tudi takoj poročali v vestniku. Če je dotični apel kaj izdal v drugih krajih, se nismo informirali in ne vemo, če je katero izmed učiteljskih posnemalo v tem oziru ljubljansko. Kar se pa tiče ženskega naraščaja, bi bilo prav umestno, da „Društvo slov. učiteljic“ poskrbi za vse potrebno v tem oziru, ker bo tem potom vsekakor več izdalo. Izkušali bomo tudi zbrati podatke in uspehe teh predavanj in o njih poročati ter pri tem še kaj pripomniti, da se stvar poživi z ozirom na velik pomen, ki ga ima ta gojitev za učiteljski stan. O predavanjih, ki jih je prirejalo deželno „Slov. uč. dr. v Lj.“, smo poročali že posamezno in tudi o pevovodskem tečaju v „Glasbeni Matici“ smo že poročali v „Glasbenem vestniku“.

Splošno, kar bi imeli zaznamovati z ozirom na naraščaj vseh učiteljskih, bi imeli omeniti „Učiteljski vestnik“, ki se je z njim poživilo čitanje in zanimanje stanovskih listov in zadev. Želeti bi bilo le še več zanimanja za splošno znanstveno izobrazbo in poleg tega za telesno in glasbeno vzgojo in izobrazbo.

Glede šole bi imeli omeniti, da v največjih slučajih izvenšolske izobrazbe svojih gojencev ne pospešuje, temveč jo naravnost ovira zaradi raznih malenkostnih predsodkov z vsenačinskimi prepovedmi. Gojencu se ne pušča svobodno razvijati in vzgojevati niti duševno niti telesno niti čustveno. Sicer pa že se pride čas, ko bomo z zgodovinskimi podatki še v tem oziru temeljito obravnavali.

Nismo demagogi in ne prijatelji nasilja, zato rajši počakamo pristojnega mesta in ugodne prilike. Kar se tiče učiteljskega sploh je naše mnenje, da ga je, po namenu sodeč, uvrstiti med akademije (seveda je njega učna uredba za sedanje zahteva in sedanji čas popolnoma nezadostna in potrebuje drugega lica in splošne reforme) in ne med srednje šolstvo ali celo ljudsko šolstvo. Cincanje in nejasnost glede uvrščenja dokazuje edino to, da merodajni faktorji ne morejo razumeti pravega pomena in namena učiteljskega. Vprašanje potrebuje razmotrivanja in dasi se je temeljito in vsestransko že razmotrivalo od raznih pedagogov in reševalcev tega vprašanja, (dr. Drtina i. dr.), se vendar merodajni faktorji ne morejo zgeniti v tem vprašanju in so rajši izdali reformo za srednje šole, s katero so marsikaj skvarili v metodiškem in vzgojnem oziru,* namesto da bi se oprijeli vprašanja reforme učiteljske, ki postaja eno najpogostejših šolskih vprašanj.

Tudi na material in drugo nismo pozabili in izpregovorimo o vsem še ob svojem času. Hočemo da bodo bodoče naše generacije bolj vzgojene za poklice v vseh ozirih nego smo to bili mi!

(Konec)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono nalozim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca maja K 139.969.11.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakmah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znakov se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Kranjske vesti.

—r— Čudna so pota dež. šol. sveta! V zadnji seji je dež. šolski svet modro sklenil, da ne bo smela šolska mladina odsej več telovaditi pri telovadnih društvih. Ni težko uganiti, proti komu je v prvi vrsti naperjen ta sklep. In tudi to lahko povemo, kje tiči pravi vzrok temu sklepu. Imenuje se zavist. Orli ne dobe naraščaja, zato ga tudi Sokoli ne smejo imeti! Pa oglejmo si stvar od druge strani! V današnjem listu prijavljamo v srednješolskem vestniku odredbo naučnega ministra, ki se z njo zavzema za čim večje negovanje telovadbe srednješolske mladine izven šolskih ur. Minister je celo pripravljen, da taka društva ki pospešujejo telesno vzgojo mladine, denarno podpira. Kar v naučnem ministru podpirajo in priporočajo, to v dež. šol. svetu prepovedujejo in zabranjujejo! Tako je na Dunaju manjša

* To najbolj izpričuje dejstvo, da so profesorji opustili nove odredbe in se oprijeli zopet starega reda.

in nižja oblast nego v Ljubljani in radovedni smo, če se je baron Schwarz na dotični seji tega zavedal. — Klerikalni prisledniki dež. šol. sveta naj počno s svojimi otroki, kar jim drago, dr. Sušteršič — načelnik Vseslovenske L. S. — jih še lahko nadalje pošilja v nemške šole, napredni starši pa obdržijo še nadalje nad svojimi otroki svojo oblast, če je to klerikalcem všeč ali ne! — Sicer bodo po morale sedaj šolske občine napravljati telovadnice, za kar bodo — po večini same klerikalne — prav hvaležne deželnošolskim klerikalcem. Tako je deželni šolski svet ubil z enim udarcem dve muhi. Kdor zna — zna! Vprašanje je samo, če pojde vse tako gladko, kakor si to žele naši abderitski klerikalni pedagogi! Enkrat kriče, da imajo v vzgoji otrok starši in davkoplačevalci prvo besedo, drugi pa pravijo, da so oni več kot starši, čeprav še vsi svojih otrok nimajo. Res, čudna so pota našega slavnega deželnega šolskega sveta!

—r— Češko-slovenski klub v Ljubljani. Kranjska deželna vlada je odobrila pravila novoustanovljenega češko-slov. kluba s sedežem v Ljubljani.

—r— Iz dež. šol. sveta. Imenovani so stalno: Katarina Vilhar, St. Peter na Krasu; Rudolf Knez, Iga vas; Marija Kozamernik, Stari trg pri Ložu; Stefanija Bojc, B-gunje pri Cerknici; Felicita Poljšak, Stara Lipa; Julijana Kobal, Drenov grič; Anton Kos, Rateče pri Škofji Loki; Janez Okorn, na petrazredni nemški deški ljudski šoli v Ljubljani; Fran Mlakar na trirazredni mestni deški šoli na Karolinski zemlji; Jos. Cepuder je na tretji mestni deški šoli imenovan za nadučitelja; na drugi mestni deški šoli je imenovan I. Smrdel; upokojeni so: Elvira Bernot, Albina Prevč, Franciška Furlan, Mihael Kalan, Francisek Kranjec; prošnje za upokojitev bo deželni šolski svet odslej reševal na podlagi uradnih poročil c. kr. okrajnih zdravnikov; v Sodražici se sistemizira peto učno mesto; v Črnomlju se štirirazrednica razširi v petrazredno mešano ljudsko šolo; v šolskem okolišču Stari trg pri Ložu se ustanovi ekskurziona šola v Dolenjih Poljanah; enorazrednica se ustanovi v Gabrku, občina Zmirec; nova šola v Velikem Ubelskem ostane; nova šola se zgradi v Za'logu. — Šole prost bo na ljudskih šolah odsej sv. Alojzija praznik. Zato bo šola na pepelnično sredo. — Angela Cerarjeva je imenovana za St. Jurij, Ivan Gabrovšek za Sp. Idrijo.

—r— Prekleslo grozdje! Karakteristično za Slomškarijo in nadzornika Stiasnega je dejstvo, da učiteljstvo litijskega sodnega okraja na zborovanje Slomškarjev, v Zatičino sploh ni bilo vabljeno. Prekleslo grozdje!

—r— Oddaja zelenih cepičev. Kakor vsakoletno, se bodo tudi letos brezplačno oddajali zeleni cepiči iz državnih trtnih nasadov na Kranjskem, in sicer: dne 9. junija na Slapu pri Vipavi, dne 13. junija v Kostanjevici in v Črnomlju in dne 14. junija v Novem Mestu, vselej ob 8. uri jutraj. Kdor želi cepiče dobiti naj se zgasi pravočasno pri delovodji dotične trtnice pisмено ali ustno ali pa naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorstvu za Kranjsko v Rudolfovem. Na dan oddaje naj pride vsak pravočasno po naročene cepiče. Prosilcem, ki se pravočasno ne oglašijo, se odda le toliko cepičev, kolikor jih bo preostajalo.

—r— Kmetijsko poučno potovanje v Sveto priredi kranjski deželni odbor v času od 29. junija do 10. julija t. l. Udeležencev se bo sprejelo največ trideset. Na pozneje došle prošnje se deželni odbor ne bo oziral. V pokritje potnih stroškov bo prispeval deželni odbor (desetim) 10 udeležencem po 80 K. Za enak prispevek se je naprosilo c. kr. poljedelsko ministrstvo. Za skupno hrano in prenočišča bo moral doposlati vsak udeleženec deželnemu odboru najkasneje pet dni po prejemu obvestila, da je sprejet, 100 kron. Eventualni preostanek se mu pozneje povrne. Za vožnjo bo onim, ki jim deželni odbor ne podeli deželne, odnosno državne podpore, plačati približno 80 K. Prošnje za udeležbo in podpore je vlagati najkasneje do 10. junija t. l. pri deželnem odboru. Prosilec mora prošnji pridejati izjavo, da se potovanja gotovo udelež, ako ga deželni odbor sprejme, in da se zaveže povrniti deželnemu odboru vse nastale stroške, ako bi se potovanja ne udeležil.

—r— Podpore za šolske vrtove dobe letos na predlog c. kr. kmetijske družbe nadučitelji: Juvaneč v Postojni, Lozar v Stalzerjih, Stefančič Vel. Laščah, Lunaček v St. Rupertu, Luznar v Primskovem, Črnagoj na Karolinski zemlji, Korban v Preserju, Šuler na Bakeku, Rihtaršič v Srednji vasi, Matko v Toplicah, Ravnikar v Trnovem, Petschauer v Lienfeldu, Schober v Grčadah, Cvirn v Leškoven. Završnik v Dupljah, Štrukelj na Vrh-niki, Kozjek v Toplicah pri Zagorju, Škerbinec v Višnji gori, Bajc v Igavasi, Jeglič na Dovjem, Žen v Soteski, Šmajdek v Rovih. — Odslej se bodo te podpore morale podeljevati v sporazumu z deželnim odborom, ki bo po svojem nadzorniku tudi nadziral, kako se te podpore uporabljajo. To se pravi z drugimi besedami: Slomškarjem se pripravljajo nove nagrade!

Ne zabite „Učiteljskega konvikta!“